

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

25 ביולי 2007

172

י' באב התשס"ז

עמוד

292	הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (מס' 17) (השתתפות עצמית בביטוח אופנוע), התשס"ז-2007
293	הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 20) (מספר כלי רכב המעורבים בתאונה), התשס"ז-2007

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת הכלכלה של הכנסת:

**הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (מס' 17) (השתתפות עצמית בביטוח אופנוע),
התשס"ז-2007**

- תיקון סעיף 1
1. בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן - הפקודה), בסעיף 1 -
- (1) לפני ההגדרה "האזור" יבוא:
- "אופנוע" - רכב מנועי בעל שני גלגלים המורכבים זה אחרי זה, בין אם חובר אליו רכב צדי ובין אם לאו, לרבות קטנוע ותלת-אופנוע; לענין זה, "תלת-אופנוע" - רכב מנועי הנע על שלושה גלגלים ואשר סוג ברישיונו כתלת-אופנוע או תלת-קטנוע, ובלבד שמשקלו העצמי אינו עולה על 400 ק"ג;
- (2) אחרי ההגדרה "המועצה" יבוא:
- "השתתפות עצמית" - ניכוי מפיצויים המגיעים ממבטח לנהוג אופנוע או תלת-אופנוע, בשל נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים כמשמעותה בחוק;
2. אחרי סעיף 3 לפקודה יבוא:
- "השתתפות עצמית" 3א. (א) מבטח רשאי להציע כי פוליסה למבוטח שהוא נהוג אופנוע תכלול תנאי בדבר השתתפות עצמית.
- (ב) שר האוצר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע בתקנות הוראות לענין השתתפות העצמית, ובכלל זה הוראות לענין היקף ומתכונת הגילוי למבוטח בפוליסה ובכל מסמך אחר שעליו יורה השר, סכום ההשתתפות העצמית המרבי ומנגנון לעדכון הסכום האמור, מקרים שבהם לא תיכלל בפוליסה הוראה לענין השתתפות עצמית, ומקרים שבהם תינתן לנהוג אופנוע, גם אם אינו המבוטח, זכות לבחור שלא ייכלל לגבי תנאי בדבר השתתפות עצמית."

ד ב ר י ה ס ב ר

גם בענף ביטוח החובה של אופנועים. עקרון ההשתתפות העצמית הוא עיקרון מקובל בתחום הביטוח, והוא נועד לשתף את המבוטח בתוצאות המעשים או המחדלים שבשלם חלה על המבוטח חובה לשלם למבוטח תגמולי ביטוח בקרות מקרה הביטוח. עקרון ההשתתפות העצמית מפחית את תעריפי הביטוח, ותורם לשימוש זהיר יותר ברכב מצד המבוטח. מוצע כי מבטח יהיה רשאי להציע שפוליסה למבוטח שהוא נהוג אופנוע תכלול תנאי בדבר השתתפות עצמית.

כן מוצע, כי שר האוצר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע הוראות לענין השתתפות העצמית, ובכלל זה הוראות לענין היקף הגילוי למבוטח ומתכונתו בפוליסה, סכום ההשתתפות העצמית המרבי, מקרים שבהם לא תיכלל בפוליסה הוראה לענין השתתפות עצמית. למשל כשהמבוטח הוא מעביד והמשתמש באופנוע הוא עובדו, ומקרים שבהם תינתן לנהוג אופנוע, גם אם אינו המבוטח, זכות לבחור שלא ייכלל לגבי תנאי בדבר השתתפות עצמית. למשל כשהנהוג באופנוע שכר אותו מהמבוטח בעסקת שכר-מכר (ליסינג).

חברת הפול היא המאגר הישראלי לביטוחי רכב שליד איגוד חברות הביטוח בישראל המנהל את הביטוח המשותף למשתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל המבטח. לפי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, ותקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיוורי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001 (ק"ת התשס"א, עמ' 873), מחויבת חברת הפול לבטח בביטוח חובה כל משתמש ברכב מנועי שלא השיג כיסוי ביטוחי כאמור.

ברפורמות שנעשו בשנים האחרונות בתחום ביטוח החובה לרכב, ובעיקר ברפורמה שנעשתה בתחילת שנת 2007, לא ניתן ביטוי הולם למאפיינים המיוחדים של ביטוח החובה לאופנועים, והן הביאו לעלייה ניכרת בתעריפי הביטוח לאופנועים.

לפיכך, מוצע ליצור תנאים שיאפשרו למשתמשים באופנוע להיות מבוטחים אצל חברות הביטוח, ולא רק בחברת הפול, ולהחיל את עקרון ההשתתפות העצמית

חברי הכנסת: סטס מיטז'ניקוב, גלעד ארדן, יצחק זיו, צבי הנדל, חיים אמסלם, אבשלום וילן, יואל חסון, אבישי ברוורמן

¹ הצעת חוק מס' פ/1784: הועברה לוועדה ביום ו' בטבת התשס"ז (27 בדצמבר 2006).
² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 15, עמ' 320; ס"ח התשס"ו, עמ' 124.

הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 20) (מספר כלי רכב המעורבים בתאונה), התשס"ז-2007*

1. בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, בסעיף 3, אחרי סעיף קטן (ב) תיקון סעיף 3 יבוא:

"ג) אירעה תאונת דרכים שבה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחר אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע, 80% מהפיצויים על נזקי גוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלומם עקב התאונה, למעט חבות לפי סעיף קטן (ב); המבטחים של הרכב האחר יהיו חייבים יחד ולחוד כלפי המבטחים של האופנוע, ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים; לענין סעיף קטן זה -

ד ב ר י ה ס ב ר

כלל זה אינו מבחין בין נוהג רכב לבין נוהג אופנוע, אף שככלל בתאונת דרכים בין אופנוע לבין רכב אחר, הגורם הפגיע הוא הרוכב על האופנוע והנוסע עמו, בדומה לפגיעותם של הולכי רגל.

צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001 (ק"ת התשס"א, עמ' 957), קובע בסעיף 2(ב) כי במקרה של תאונת דרכים שבה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחר אחד או יותר, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע 50% מהפיצויים על נזקי גוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלומם עקב התאונה (למעט חבות כלפי הולכי רגל לפי סעיף 3(ב) לחוק הפיצויים). בהתאם לצו, המבטחים של הרכב האחר יהיו חייבים יחד ולחוד כלפי המבטחים של האופנוע, ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים.

ההתייחסות הוזהרה בחוק הפיצויים לנוסעים באופנוע ולנוסעים ברכב, על אף השוני ביניהם, יוצרת עיוות בחלוקת נטל האחריות, הפוגע בציבור המשתמשים באופנוע בפרט ובציבור הנהנה מיתרונות השימוש באופנועים בכלל.

עיוות זה בא לידי ביטוי מובהק עם יישום הרפורמות בביטוח רכב חובה בשנים האחרונות. עקב פתיחתו של ענף ביטוח רכב חובה לתחרות וביטול התעריף האחיד שהיה נוהג עד אז, היתה עלייה ניכרת בתעריפי הביטוח לאופנועים. לרפורמה האמורה היו השלכות שליליות נוספות, ובהן הכבדת הנטל הכלכלי על עסקים קטנים ובינוניים אשר משתמשים באופנועים ככלי עבודה (שליחויות וכדומה), התגברות עומסי תנועה בכבישים העירוניים והחמרת מצוקת החנייה.

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן - חוק הפיצויים), מתמקד בפיצוי נפגעי תאונות דרכים על נזקי גוף, ובבטיסו גישה הבאה להבטיח פיצוי כולל לנפגעים בדרך של פיזור הנזק על פני אוכלוסייה רחבה. ההסדר הקבוע בחוק הפיצויים ונח את עקרון האשם העומד וממיר אותו בעיקרון של אחריות מוחלטת ובפיצוי ביטוחי. כך, סעיף 2 לחוק קובע:

"א) המשתמש ברכב מנועי... חייב לפצות את הנפגע על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב.

...

ג) האחריות היא מוחלטת ומלאה, ואין נפקא מינה אם היה או לא היה אשם מצד הנוהג ואם היה או לא היה אשם או אשם תורם של אחרים."

כהוראה משלימה קובעת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התשל"ל-1970 (להלן - הפקודה), את חובתם של בעלי הרכב והנוהגים בו לבטוח את עצמם מפני כל חבות שהם עשויים לחוב בה לפי חוק הפיצויים ומפני חבות אחרת שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו, וכן בשל נזק גוף שנגרם לבעל רכב הנוהג בו ולכל אדם הנוהג בו בהיתר ממנו (סעיפים 2 ו-3 לפקודה).

סעיף 3 לחוק הפיצויים מסדיר את חלוקת האחריות בין הנוהגים במקרה של תאונת דרכים שבה מעורבים מספר כלי רכב, ולפיו כל נוהג אחראי לנזק גוף שנגרם לנוסעים ברכבו. אם נפגע אדם מחוץ לכלי הרכב בתאונת דרכים כאמור, הוא זכאי לפיצוי מכל אחד מהנוהגים שהיו מעורבים בתאונה. חבות הנוהגים כלפיו היא ביהוד ולחוד, וכינם לבין עצמם יישאו הנוהגים בנטל החיוב בחלקים שווים.

* הצעת חוק מס' פ/17/1801: הועברה לוועדה ביום י"ט בשבט התשס"ז (7 בפברואר 2007).
י"ח התשל"ה, עמ' 234; התשס"ז, עמ' 123.

"אופנוע" - רכב מנועי בעל שני גלגלים המורכבים זה אחרי זה, בין אם חובר אליו רכב צדי ובין אם לאו, לרבות קטנוע ותלת-אופנוע;
"תלת-אופנוע" - רכב מנועי הנע על שלושה גלגלים ואשר סווג ברישיונו כתלת-אופנוע או תלת-קטנוע, ובלבד שמשקלו העצמי אינו עולה על 400 ק"ג."

ד ב ר י ה ס ב ר

עקב התאונה, למעט חבות כלפי הולך רגל. נוסף על כך, המבטחים של הרכב האחר יהיו חייבים יחד ולהודר כלפי המבטחים של האופנוע, ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים.

כדי לתקן את העיוות האמור מוצע לקבוע כי במקרה של תאונת דרכים שבה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחר אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע 80% מהפיצויים על נזקי גוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלומם

חברי הכנסת: סטס מיסז'ניקוב, גלעד ארדן, חיים אמסלם, אבישי ברוורמן, צבי הנדל, יצחק זיו, אבשלום וילן, יואל חסון